

- Relatywnie duża migracja, ale również dużo osób zameldowuje się w gminie. Jednakże liczba mieszkańców spada
- Mała aktywność społeczności lokalnej; brak zaangażowania obywatelskiego mieszkańców
- Brak lokalnych liderów
- Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego w 2016 roku wypadły słabiej w porównaniu do powiatu kaliskiego oraz województwa wielkopolskiego
- Liczba mieszkańców spada - duża migracja, ale również dużo osób zameldowuje się w gminie.

2.3. Sfera techniczna

2.3.1. Infrastruktura techniczna

Gmina Brzeziny posiada 131,4 km infrastruktury wodociągowej (stan na 2015 r.). Korzystają z niej niemal wszyscy mieszkańcy gminy tj. 99,5%. Jest to wartość bardzo wysoka, szczególnie na tle kraju. Jednak jej stan techniczny nie wszędzie jest dobry i wymaga modernizacji. Równocześnie na części obszaru gminy zdarzają się niedobory wody, w szczególności latem. Występują one w miejscowościach Piegonisko Wieś, Piegonisko Kolonia, Piegonisko Pustkowie i Sobiesęki. W takich przypadkach woda musi być dostarczana z sąsiedniej gminy. Rozwiązaniem tego problemu jest budowa stacji uzdatniania wody.

Tabela 14 Długość wodociągów (km) w gminie Brzeziny

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
gmina Brzeziny	131,4	131,4	131,4	131,4	131,4	131,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

Tabela 15 Osoby korzystające z wodociągów w % ogółu mieszkańców wsi

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	75,2	75,7	76,2	76,6	84,3	84,7
województwo wielkopolskie	87,3	87,5	88,2	88,5	94,2	94,6
powiat kaliski	82,2	82,4	83	83,1	94,5	94,7
gmina Brzeziny	83,6	83,6	84,3	84,3	99,5	99,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

Na terenie gminy Brzeziny sieć kanalizacyjna jest słabo rozwinięta. Łączna jej długość wynosi 28,2 km i dociera ona jedynie do 28,7% mieszkańców gminy. (Stan na 2015 r.). Wartości te są o wiele niższe wobec średniej dla kraju, województwa, oraz powiatu odpowiednio o 10,5 p. p., 16,4 p. p. oraz 3,8 p. p.. Dodatkowo oczyszczalnia ścieków w Brzezinach ma bardzo małą wydajność oraz jej stan techniczny jest niezadawalający, co stanowi główną barierę w rozbudowie sieci kanalizacyjnej w gminie.

Na terenie gminy Brzeziny nie ma sieci przesyłu gazu.

Tabela 16 Długość kanalizacji (km) w gminie Brzeziny

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
gmina Brzeziny	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

Tabela 17 Osoby korzystające z kanalizacji w % na wsi

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	24,8	27,8	29,4	30,9	37,3	39,2
województwo wielkopolskie	28,9	31,8	34,2	35,8	43,6	45,1
powiat kaliski	22,7	24,1	26,6	27,3	31	32,5
gmina Brzeziny	27,5	27,8	28,3	28,4	28,7	28,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

2.3.2. Infrastruktura dotycząca budownictwa

Wg stanu na 31.12.2015 r. w gminie Brzeziny było 1572 budynków mieszkalnych (mieszkalnych i mieszkalno – usługowych, jeśli posiadają jedno mieszkanie). Od 2010 ich liczba wzrosła o 30.

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego lokalu w 2015 roku wynosiła 101,3 m² i była znacznie większa od średniej dla kraju o 27,7 m² oraz województwa o 20,4 m². W stosunku do całego powiatu była w niewielkim stopniu mniejsza. Równocześnie przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie wynosiła 3,67 również zasadniczo się różniła wobec średniej dla kraju i województwa.

Tabela 18 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m²)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	73,6
województwo wielkopolskie	79,5	79,8	80,1	80,4	80,7	80,9

powiat kaliski	101,3	101,6	101,9	102,2	102,5	102,9
gmina Brzeziny	99,7	99,9	100,1	100,4	100,7	101,3

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

Tabela 19 Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	2,86	2,84	2,81	2,78	2,75	2,72
województwo wielkopolskie	3,10	3,07	3,04	3,02	2,99	2,95
powiat kaliski	3,76	3,74	3,72	3,70	3,68	3,64
gmina Brzeziny	3,82	3,79	3,76	3,73	3,71	3,67

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy wskazali również na brak dobrze wyposażonego placu targowego w gminie. Zwrócono również uwagę na niezagospodarowane centrum miejscowości gminnej Brzeziny.

2.3.3. Identyfikacja problemów w sferze technicznej

- Mało wydajna oczyszczalnia ścieków oraz zły stan infrastruktury technicznej
- Brak sieci gazowej
- Niezagospodarowane centrum miejscowości gminnej Brzeziny
- Kolizyjne i niebezpieczne skrzyżowanie w Brzezinach - droga wojewódzka, droga powiatowa; duży ruch szczególnie samochodów ciężarowych z drewnem
- Niedobór wody pitnej (przede wszystkim latem) m.in. w Piegoniskach
- Bariery architektoniczne m.in. w ośrodku zdrowia w Brzezinach

2.4. Strefa przestrzenno - funkcjonalna

2.4.1. Infrastruktura edukacyjna

W gminie Brzeziny został utworzony w 2017 r. niepubliczny klubik dziecięcy. Trudno jest jednak określić, czy w pełni odpowiada na zapotrzebowanie mieszkańców. Funkcjonuje 5 placówek

wychowania przedszkolnego. W 2015 roku przyjęły one łącznie 154 dzieci. Placówki dysponują wystarczającą liczbą miejsc, odpowiadającą na zapotrzebowanie mieszkańców. Na terenie gminy działa również 4 szkoły podstawowe. W roku szkolnym 2015/2016 uczęszczało do nich odpowiednio 437 i 194 uczniów.

Placówki edukacyjne w gminie Brzeziny to:

- Zespół Szkół w Brzezinach (publiczne przedszkole, oddziały gimnazjalne oraz szkoła podstawowa)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Aleksandrii
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Sobiesękach

Dodatkowo na terenie gminy Brzeziny działają:

- Niepubliczne Przedszkole i Klubik Dziecięcy w Brzezinach
- Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Czempiszu

Tabela 20 Edukacja – infrastruktura i liczba korzystających

	2013/14	2014/2015	2015/2016
Placówki wychowania przedszkolnego	5	5	7
w tym przedszkola	1	1	2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	193	175	154
Szkoły podstawowe	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	382	408	437
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	223	212	194
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkole:			
podstawowej	13	13	14
gimnazjalnej	20	21	22

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016 oraz dane Urzędu Gminy

2.4.2. Infrastruktura zdrowotna

W gminie zapewniona jest podstawowa opieka medyczna tzn. pediatria, interna oraz poradnie ginekologiczno – położnicze. Dostęp do specjalistycznych usług zapewniają placówki znajdujące się w Kaliszu około 28 km od Brzezin. Na terenie gminy działają dwie przychodnie. Są to Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej „Medical-Center” w Brzezinach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Podstawowej i Specjalistycznej „Med-Cor” w Brzezinach. Ponadto można również skorzystać z pomocy stomatologicznej w Prywatnych Gabinetach Stomatologicznych „Stomatologia Świerkowa” lek. dent. Marek Kubicki, „Stomatologia Świerkowa” lek. dent. Małgorzata Kubicka, oraz Poradni Stomatologicznej Michał Kempki w Brzezinach. Od 2008 w gminie znajduje się, trzecia w powiecie kaliskim, (po Liskowie i Stawiszynie) Podstacja Pogotowia Ratunkowego. Ponadto w Brzezinach działają dwie apteki. Na terenie gminy Brzeziny znajduje się również lądowisko dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego.

2.4.3. Infrastruktura kulturalna

W Brzezinach działa Gminny Ośrodek Kultury. W 2010 roku został on gruntownie przebudowany, dzięki czemu stał się nowoczesnym oraz przestronnym budynkiem.

Obecnie w ośrodku prowadzą działalność następujące zespoły, sekcje, koła:

- Kapela Ludowa „Brzeziny”
- Zespół Pieśni „ Brzezinianki”
- Sekcja tańca towarzyskiego
- Zespół taneczny BREAK DANCE
- Sekcja tańca nowoczesnego (HIP-HOP), dwie grupy młodsza i starsza
- Sekcja tańca i śpiewu ludowego
- Sekcja tańca Zumba z elementami aerobiku
- Sekcja plastyczna
- Sekcja wędkarska
- Sekcja rzeźbiarska
- Sekcja nauki gry na gitarze
- Punkt zajęć integracyjnych
- Koło Emeryta i Rencista
- Punkt konsultacyjny ds. uzależnień

Działalność sportową na terenie gminy Brzeziny prowadzi Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Brzezinach. GOSiR posiada również w Brzezinach ośrodek wypoczynkowy, w którym miejscowa społeczność oraz turyści mogą korzystać z kąpieliska, plaży, pola namiotowego, boiska do piłki plażowej, tenisa ziemnego i stołowego, sali gier oraz z małej gastronomii. Podczas sezonu letniego na terenie ośrodka wypoczynkowego, przy współudziale Gminy Brzeziny, Ochotniczej Straży Pożarnej, oraz Rady Rodziców przy Zespole Szkół Podstawowych w Brzezinach, GOK organizuje wiele imprez i festynów. Są to m.in. Dożynki, Gminne Obchody Dnia Seniora, Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, festyny, np. z okazji Dnia Dziecka, Świąteczne Spotkania z Tradycją.

W GOK działa również **Biblioteka Publiczna Gminy Brzeziny**. Infrastruktura budynku umożliwia wygodne korzystanie z biblioteki różnym grupom użytkowników w tym osobom niepełnosprawnym (winda, podjazdy, toalety). Kolorowy i przytulny Oddział dla Dzieci zachęca do odwiedzin najmłodszych czytelników. Mieszkańcy mają ponadto bezpłatny dostęp do Internetu. Oprócz nowości wydawniczych biblioteka oferuje czytelnikom pomoc w korzystaniu ze źródeł informacji, bogaty księgozbiór z dziedziny profilaktyki uzależnień oraz wiele nowości z literatury pięknej dla dzieci i młodzieży, realizuje ponadto szeroko rozumianą działalność informacyjną i kulturalną. Wykwalifikowani pracownicy (wykształcenie wyższe bibliotekarskie i artystyczno-pedagogiczne) wykorzystują swoją wiedzę i doświadczenie w pracy z najmłodszymi czytelnikami organizując lekcje biblioteczne, zajęcia edukacyjne, spotkania autorskie, warsztaty plastyczne, wycieczki, konkursy itp. Od lutego 2012 roku przy bibliotece funkcjonuje galeria, w której prezentowane są wystawy indywidualne i zbiorowe. Głównym założeniem działalności galerii jest promowanie artystycznych pasji mieszkańców, młodych talentów oraz twórczości plastycznej dzieci. Wokół biblioteki udało się również skupić grono hobbystów, ludzi nietuzinkowych, którzy chcą dzielić się swoją wiedzą i pasją z innymi. Placówka współpracuje, na co dzień z wieloma organizacjami i placówkami z terenu gminy, takimi jak: przedszkole, szkoły podstawowe, Gminny Ośrodek Kultury, pracownicy leśnictw, OSP, koła gospodyń wiejskich, zespoły folklorystyczne i miejscowi twórcy ludowi, ksiądz proboszcz, Kaliskie Stowarzyszenie Pomocy dla Zwierząt "Help Animals", pasjonaci. Najciekawsze przedsięwzięcia naszej biblioteki to: projekt „Podaj dalej” promujący wolontariat wśród młodzieży, "Zielone lekcje" w miejscowych rezerwach: "Olbina" i "Brzeziny", warsztaty graficzne dla dzieci i młodzieży, wystawy fotografii i rysunku, cykl spotkań w ramach projektu „Galeria ludzi z pasją”, „Noc z baśniami" w bibliotece, spotkania autorskie z najpopularniejszymi pisarzami dla dzieci i młodzieży, cykliczne zajęcia dla najmłodszych czytelników pt. „Tego nie ma w podręczniku" oraz „Wychowanie przez czytanie”, spotkania z aktorami i podróżnikami dla seniorów, etc.

W maju 2015 roku bibliotece został nadany najwyższy tytuł „Templum Libri” przyznawany przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji w Poznaniu, za propagowanie idei wolontariatu i realizację projektów adresowanych do młodych użytkowników.

Księgozbiór Biblioteki Publicznej Gminy Brzeziny liczy 28 210 woluminów (stan na koniec 2015 r.), z czego w 2015 roku przybyło w sumie 681 książek. Na 100 mieszkańców przypada 479,84 książek

Struktura księgozbioru:

- literatura piękna dla dzieci – 8 620 wol.
- literatura piękna dla dorosłych – 12 025 wol.
- literatura niebeletrystyczna – 7 565 wol.

W 2015 roku Bibliotekę Publiczną Gminy Brzeziny odwiedziło 7 273 osoby. Na 100 mieszkańców gminy 15,24 % to czytelnicy biblioteki. Oprócz wypożyczeń książek biblioteka prowadzi również działalność kulturalno-oświatową. W 2015 zorganizowała ogółem 24 imprezy (spotkania edukacyjne, warsztaty plastyczne, wystawy, spotkania autorskie).

Jednocześnie mieszkańcy uczestniczący w warsztatach zasygnalizowali, że ich zdaniem oferta kulturalna – rekreacyjna dla seniorów oraz dzieci i młodzieży jest niewystarczająca. Wskazano również, że gmina nie bada potrzeb kulturalnych, rozrywkowych mieszkańców. Równocześnie nie we wszystkich miejscowościach znajdują się miejsca pozwalające na spotkania społeczności wiejskich. Świetlice wiejskie oraz remizy znajdują się w miejscowościach: Aleksandria, Brzeziny, Czempisz, Fajum, Dzięcioły, Ostrów Kaliski, Zajączki, Piegonisko-Wieś, Jamnice, Pieczyńska, Sobiesęki, Zagórna.

2.4.4. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna

Infrastruktura rekreacyjno - turystyczna

Działalność sportową na terenie gminy Brzeziny prowadzi Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Brzezinach. Łącznie na terenie gminy działają 3 kluby sportowe, a w tym 6 sekcji sportowych m.in. boks i kich-boxingu, piłki nożnej, tenisa stołowego. W zawodach, turniejach i konkursach prowadzonych przez GOSiR w 2014 roku wzięło udział 200 uczestników. GOSiR posiada w Brzezinach ośrodek wypoczynkowy, gdzie mieszkańcy i turyści mogą korzystać z kąpieliska, plaży, pola namiotowego, boiska do piłki plażowej, tenisa ziemnego i stołowego, sali gier oraz z małej gastronomii. Dodatkowo na terenie gminy działa siłownia w miejscowości Brzeziny oraz place zabaw w Aleksandrii, Brzezinach, Ostrowie Kaliskim, Zajączkach, Dzięciołach i Czempiszu.

Zabytki

Gmina Brzeziny nie jest gminą o dużej ilości obiektów zabytkowych. Jedynie kilka zostało wpisanych do rejestru zabytków. Są to:

- spichlerz w Aleksandrii, którego powstanie datuje się na XVIII wiek.
- stanowisko archeologiczne – cmentarzysko kultury łużyckiej w Ostrowie Kaliskim;
- budownictwo drewniane w Zajączkach, Wrzącej, Czempiszu, Ostrowie Kaliskim, Zagórnej, Dzieciołach i Fajum;
- kapliczki przydrożne we wsi Fajum i Jamnice.

Baza noclegowa i gastronomiczna

Gmina Brzeziny nie ma rozbudowanej bazy noclegowo - gastronomicznej. Na jej terenie działają jedynie 3 miejsca. Pierwszym z nich to ośrodek wypoczynkowy prowadzony przez Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji. Posiada 40 miejsc zlokalizowanych w murowanym budynku oraz dwóch domkach letniskowych. Ponadto na terenie ośrodka znajduje się sezonowy punkt małej gastronomii. Zwrócono jednak uwagę na warsztatach diagnostycznych, że ośrodek wymaga modernizacji. Ponad to działają dwa gospodarstwa agroturystyczne. Pierwszy z nich „Hacjenda pod dębami” położony jest w miejscowości Jamnice, oddalonej 2 km od Brzezin. Gospodarstwo zajmuje powierzchnię 8,4 ha. Na jego terenie znajduje się miejsce na grilla, mały staw gdzie można łowić ryby oraz się kąpać. Drugie Gospodarstwo agroturystyczne to „Stajnia Czempisz”, położone w miejscowości Czempisz. Zajmuje powierzchnię 20 ha i prowadzi hodowlę koni. Oferuje m.in. przejażdżki, krytą ujeżdżalnię, lekcje z instruktorem oraz podróże bryczką. Oprócz oferty agroturystycznej organizuje także różnego rodzaju imprezy okolicznościowe zarówno plenerowe (imieniny, urodziny, spotkania firmowe), jak i ceremonialne (chrzty, komunie i wkrótce wesela). Na warsztatach diagnostycznych wskazano, że gmina ze względu na swoje walory krajoznawcze posiada duży potencjał rozwoju agroturystyki.

Na obszarze gminy brakuje oznaczonych szlaków turystycznych. Jednakże jest możliwość odbycia kilku wycieczek pieszych i rowerowych, po najbardziej jej urokliwych miejsca. Są to:

- Brzeziny - rezerwat przyrody "Brzeziny" - ok. 1 km
- Brzeziny - kierunek Jagodziniec - ok. 2,5 km
- Brzeziny - droga do Czempisza tzw. "Traktemem Wieluńskim" - ok. 1,5 km
- Brzeziny - wokół kompleksów wodnych w Brzezinach - ok. 2,5 km
- Brzeziny - Pieczyska - Wilcze Ługi - rezerwat przyrody "Olbina" - ok. 4,5 km
- Brzeziny - Ostrów Kaliski - drewniany młyn wodny - ok. 8 km

- Brzeziny - Przystajnia Folwark - zabytkowe dęby w parku podworskim - ok. 5 km
- Brzeziny - Sobiesęki - kościół parafialny - ok. 8 km

Uczestnicy warsztatów diagnostycznych wskazywali również, że samorząd w niewystarczającym stopniu promuje turystycznie gminę.

2.4.5. Infrastruktura komunikacyjna

Gmina Brzeziny nie leży na trasie głównych szlaków komunikacyjnych i jest oddalona od dużych ośrodków miejskich. Układ komunikacyjny w gminie opiera się na drodze wojewódzkiej nr 449 Ostrzeszów – Błaszki (relacja Wrocław – Łódź), o długości na terenie gminy 16,3 km oraz sieć dróg powiatowych i gminnych rozmieszczona dość równomiernie na terenie gminy. Na łączną długość dróg powiatowych, wynoszącą 34,37 km, składają się drogi:

- Nr 208 Opatówek – Brzeziny,
- Nr 209 Kalisz - Brzeziny,
- Nr 211 Brzeziny – Szczytniki,
- Nr 264 Wola Droszewska – Ostrów Kaliski,
- Nr 268 Brzeziny – Włocin,
- Nr 290 Piegonisko – Wojków.

Uzupełnieniem dróg powiatowych są drogi gminne. Długość dróg gminnych to 111,2 km, w tym drogi utwardzone to 28 km, a pozostałe to drogi o nawierzchni żwirowej, żużlowej i gruntowej. Podczas warsztatów diagnostycznych mieszkańcy zwrócili uwagę złą jakość dróg gminnych m.in. w miejscowościach: Moczalec, Brzeziny (nowe osiedla), Jamnice - Czempisz, Wrząca, Pieczyska.

Ważniejsze miejscowości gminy (wsie Aleksandria, Brzeziny, Czempisz, Dziecioły, Fajum, Pieczyska, Ostrów Kaliski) zlokalizowane są wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Miejscowości te otoczone są mniejszymi układami urbanistycznymi.

Gminę Brzeziny od większych ośrodków miejskich dzielą następujące odległości:

- 28 km od Kalisza
- 95 km od Łodzi,
- 157 km od Poznania,
- 125 km od Wrocławia,
- 224 km od Warszawy.

Należy zauważyć, że w gmina nie posiada w ogóle ścieżek rowerowych.

Przez teren gminy Brzeziny nie przebiega żadna linia kolejowa. Transport publiczny zapewniają połączenia autobusowe jedynie z miastem powiatowym Kaliszem. W dniu powszednie jest 9 połączeń, a w soboty 4. W niedziele i święta autobusy nie kursują². Ponadto autobusy łączą Brzeziny z miejscowościami gminnymi Błaszki, Chudoba, Grabów nad Prosną, Ostrów Kaliski, Pieczyska.

2.4.6. Identyfikacja problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

- Niezadawalająca jakość dróg gminnych oraz powiatowych
- Brak ścieżek rowerowych dla mieszkańców
- Nie we wszystkich miejscowościach są place zabaw m.in. w Przystajni
- Słabo rozwinięta baza noclegowo – gastronomiczna
- Brak środowiskowego domu pomocy społecznej - dziennego pobytu
- Brak dobrze wyposażonego placu targowego
- Zaniedbany ośrodek wczasowy w Brzezinach (domki) - wskazania uczestników warsztatów badawczych

2.5. Strefa środowiskowa

2.5.1. Uwarunkowania przyrodnicze

Pod względem ukształtowania powierzchni gmina Brzeziny zlokalizowana jest na obszarze Kotliny Grabowskiej. Morfologicznie teren składa się z wysoczyzny plejstoceniowej i wysokiej terasy Prozny. W obrębie wysoczyzny występują liczne wydmy o kilkumetrowej wysokości. Teren gminy jest falisty, w przedziale wysokości 120–160 m n.p.m., spadki są niewielkie (nie przekraczają 5%). Cały obszar gminy jest łagodnie pochylony z południa ku północy zgodnie z kierunkiem rzek. Pod względem powierzchni dominuje terasa wysoka stanowiąca około 50% powierzchni gminy i obejmująca wsie: Brzeziny, Czempisz, Dzięcioły, Fajum, Jamnice, Pieczyska, Świerczyna, Zagórna. Poziom terasy środkowej stanowi około 40% powierzchni gminy i obejmuje wsie: Piegonisko- Pustkowie i Rożenno. Pozostałe 10% powierzchni gminy to terasa zalewowa wzdłuż rzeki Prozny i Pokrzywnicy, która obejmuje wsie: Aleksandria, Ostrów Kaliski, Przystajnia, Wrząca i Zajęczki.

² Na podstawie <https://www.e-podroznik.pl> stan 2017.03.25

Głównym ciekim wodnym gminy jest rzeka Proсна wraz z jej głównymi dopływami: Żurawką, Łużycą, Pokrzywnicą i Kiełbaśnicą oraz Jamnicą i Strugą Grzymaczewską. Proсна wraz z Pokrzywnicą stanowi główną oś hydrograficzną obszaru — uzupełnieniem są niewielkie dopływy tych rzek oraz system wód melioracyjnych. Pod względem hydrogeologicznym przez środek gminy przebiega granica pomiędzy podregionem poznańskim I i podregionem kaliskim II. Użytkowe poziomy wodonośne występują na całym terenie gminy. Na terenie gminy występują okresowe wylewanie rzeki Proсны ze względu na siedliska bobrów.

Klimat

Województwo wielkopolskie, a tym samym gmina Brzeziny leży w strefie klimatu umiarkowanego. Klimat gminy jest typowy dla obszarów środkowej Polski i charakteryzuje się przenikaniem klimatu kontynentalnego i oceanicznego oraz znaczną zmiennością stanów pogody (zwłaszcza wiosną).

Średnia roczna wysokość temperatury wynosi +11 °C. Najcieplejszym miesiącem jest sierpień, którego średnia temperatura wynosi +24°C. Natomiast najniższe temperatury odnotowuje się w styczniu – średnia temperatura +2°C. Liczba dni z przymrozkami waha się od 30 do 50 w roku. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni. Obszar gminy Brzeziny charakteryzuje się średnią wielkością opadów atmosferycznych wynoszącą 500 mm. Najwyższe miesięczne sumy opadów przypadają na miesiące letnie. Pokrywa śnieżna zalega przez od ok. 40 do ok. 60 dni w roku. Przeważają wiatry zachodnie.

Zagospodarowanie przestrzenne

Grunty ogółem zajmują 48,6% powierzchni gminy Brzeziny tj. 6 174,7 ha. Ponad 82%, tj. 5 113,9 ha z nich to użytki rolne w dobrej kulturze. Znaczną część gruntów zajmują grunty pod zasiewami. Powierzchnia lasów w gminie wynosi 5 438,86 ha, co 42,8% całej jej powierzchni.

Lasy zajmują w sumie 5 438,86 ha, co stanowi 42,8% powierzchni gminy³. Zamieszkuje je dzikie zwierząt m.in. sarny.

Obszary chronione

Na terenie gminy nie znajdują się obszary chronione w ramach Natury 2000, jednak gmina wchodzi w skład Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych oraz leży w zasięgu obszaru chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Proсны” i łączy się z obszarem chronionym „Brąszewickim” na terenie województwa łódzkiego.

³ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016

Wśród cennych przyrodniczo obszarów objętych ochroną prawną wskazuje się obszar chronionego krajobrazu:

- **Dolina Rzeki Proсны** – obszar został powołany w 1996 roku, a jego całkowita powierzchnia wynosi 94 400 ha; obejmuje Dolinę Proсны oraz Kotlinę Grabowską i Wzgórza Chełmce. Powstał w celu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych oraz zasobów wodnych i walorów rekreacyjnych. Do jego najcenniejszych elementów należy różnorodność zbiorowisk, stanowiska gatunków chronionych, pomniki przyrody, zabytki architektury, miejsca atrakcyjne turystycznie i krajobrazowo;
- Rezerwat przyrody Brzeziny – florystyczny rezerwat przyrody znajdujący się na obrzeżach Brzezin o powierzchni 4,81 ha. Został utworzony w 1958 roku w celu zachowania stanowisk długosza królewskiego, porastającego zwartym płatem prawie całą powierzchnię rezerwatu; obok paproci występuje tu także inny gatunek chroniony – bagno zwyczajne;
- Rezerwat przyrody Olbina – leśny rezerwat przyrody położony w odległości około 3 km na południe od Brzezin, zajmujący powierzchnię 16,3 ha. Został utworzony w 1958 roku w celu ochrony najpiękniejszego w Wielkopolsce fragmentu boru mieszanego z udziałem jodły pospolitej na północnej granicy jej naturalnego zasięgu.

Wzdłuż zachodniej granicy gminy przebiega dolina rzeki Proсны stanowiąca, wg krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL, korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Przez gminę przebiegają również doliny rzek Pokrzywnicy, Łużycy i Żurawki uchodzące do doliny rzeki Proсны oraz mniejszych cieków, stanowiące korytarze wysokiej aktywności przyrodnicze.

Walory przyrodnicze tj. obszary chronione, malownicze krajobrazy, lasy z dzikimi zwierzętami, rzeka Prosa, czyste powietrze stanowią niewątpliwy potencjał turystyczny gminy.

2.5.2. Stan środowiska naturalnego

Stan środowiska naturalnego w gminie jest bardzo dobry. Nie zostały przekroczone standardy środowiskowe. Gminę cechuje dobra lub bardzo dobra jakość powietrza atmosferycznego. Zagrożenia przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń występują jednak ze stron emitentów zlokalizowanych na terenie miasta Kalisza.

Na terenie gminy nie znajdują się również odpady stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi, bądź stanu środowiska.

2.5.3. Identyfikacja problemów w sferze środowiskowej

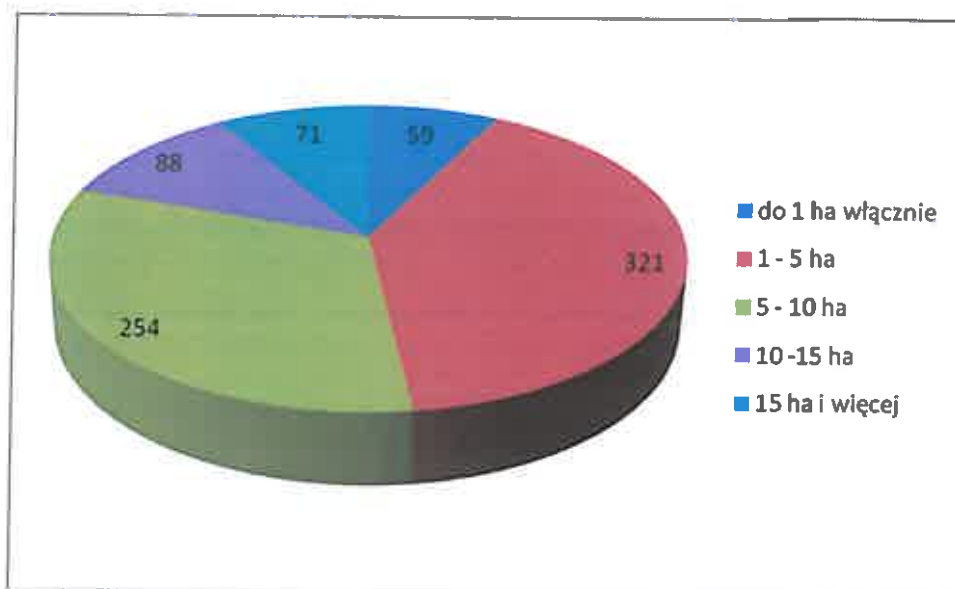
W sferze środowiskowej nie zdiagnozowano poważnych problemów. Podczas warsztatów wskazywano jedynie na niską świadomość ekologiczną mieszkańców gminy Brzeziny, dzikie zwierzęta niszczące pola uprawne oraz bobry powodujące wylewanie rzeki Proсны.

2.6. Strefa gospodarcza

2.6.1. Struktura gospodarcza gminy

Brzeziny są gminą typowo rolniczą. Na jej terenie dominują małe, niezorganizowane gospodarstwa rolne, produkujące jedynie na własne potrzeby i niewielki rynek zbytu. Nie ma również żadnej spółdzielni produkcji rolnej, a poziom przetwórstwa rolno-spożywczego jest na stosunkowo niskim poziomie. W 2010 roku w gminie funkcjonowało 817 gospodarstw rolnych, z czego 793 (97,1%) prowadziło działalność rolniczą. W tej liczbie większość stanowią gospodarstwa małe do 10 ha. W 2010 roku było ich 634, co stanowi 79,95% wszystkich.

Wykres 4 Liczba gospodarstw rolnych, prowadzących działalność rolniczą wg wielkości (2010 r.)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl> wyliczenia własne

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności w 2016 roku zarejestrowane były 443 podmioty gospodarcze. W latach 2010-2016 ich liczba wzrosła o 93 tj. o prawie 27%. Mimo tak znaczącego wzrostu liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w porównaniu ze średnią dla kraju oraz województwa wielkopolskiego nie jest wysoka. W 2015 roku

w gminie Brzeziny ich liczba wynosiła 738 i była niższa odpowiednio o 350,6 i 441,4. Niewielka różnica jest również widoczna wobec średniej powiatu kaliskiego.

Tabela 21 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	1014,7	1004,2	1031,7	1057,3	1070,6	1088,6
województwo wielkopolskie	1089,4	1089,5	1120,6	1147,5	1164,6	1179,4
powiat kaliski	669,9	685,2	714,5	741,3	760,7	782,5
gmina Brzeziny	599,4	617,3	650,8	685,3	716,7	738,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 roku wynosiła w gminie 76,9, ale również odbiegała od średniej dla kraju, województwa. Odpowiednio był mniejsza 16,7 i 25,6. Jednocześnie była ona wyższa od średniej dla całego powiatu kaliskiego o 5,7. Należy również zauważyć, że dynamika powstawania nowych podmiotów w gminie na przestrzeni 2012-2015 utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast od 2010 widoczny jest wzrost liczby podmiotów wykreślonych z rejestru REGON.

Tabela 22 Jednostki nowo wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	104,4	89,8	93,0	94,9	92,9	93,6
województwo wielkopolskie	110,9	98,1	102,2	102,5	101,7	102,5
powiat kaliski	75,8	65,8	67,2	64,4	72,7	71,2
gmina Brzeziny	80,3	59,9	75,5	77,6	75,5	76,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

Tabela 23 Jednostki wykreślone w rejestrze REGON na 10 tys. ludności

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	61,7	99,6	65,5	70,1	79,2	76,0
województwo wielkopolskie	65,0	95,8	70,1	74,7	82,4	85,8
powiat kaliski	38,7	52,9	46,7	43,9	53,9	53,9
gmina Brzeziny	37,6	42,8	46,3	48,3	58,4	54,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

W gminie Brzeziny dominują podmioty zajmujące się handlem 20,3%, przetwórstwem przemysłowym 15,8%, transportem i gospodarką magazynową 14,2% oraz budownictwem 13,5%. W cztery sektory skupiają 2/3 wszystkich przedsiębiorstw.

Tabela 24 Podmioty wg kwalifikacji PKD 2007 w gminie Brzeziny – liczba oraz udział procentowy (2016 r.)

Ogółem	443	%
A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	37	8,4%
B. Górnictwo i wydobywanie	0	0,0%
C. Przetwórstwo przemysłowe	70	15,8%
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,0%
E. Dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0,5%
F. Budownictwo	60	13,5%
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	90	20,3%
H. Transport i gospodarka magazynowa	63	14,2%
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	1,1%
J. Informacja i komunikacja	3	0,7%
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	1,4%
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	0,5%
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	21	4,7%

N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	13	2,9%
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16	3,6%
P. Edukacja	13	2,9%
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17	3,8%
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	1,1%
S. Pozostała działalność usługowa w tym sekcja	20	4,5%
T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0,0%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>, data pobrania 2017.03.19

Gmina Brzeziny nie jest rozwinięta gospodarczo. Oprócz relatywnie małej liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, większość z nich to przedsiębiorstwa mikro, zatrudniające do 9 pracowników. W wielu przypadkach są to jednak firmy, w których zatrudniony jest tylko właściciel. Podmiotów mikro jest 411, co stanowi 95% wszystkich. Działają jeszcze małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Jest ich 21 tj. 5% wszystkich. Na terenie gminy nie ma przedsiębiorstw średnich, ani dużych. Do najważniejszych firm w gminie należą głównie przedsiębiorstwa z branży drzewnej wykorzystujące najważniejsze bogactwo gminy, jakim są lasy. Rozwinęła się w gminie produkcja palet drewnianych, działają liczne przedsiębiorstwa transportowe zajmujące się m.in. ich przewozem oraz tartaki przerabiające drewno. Dodatkowo jest to kilka firm budowlanych oraz punktów handlowych.

Tabela 25 Podmioty gospodarcze w gminie Brzezinach wg klas wielkości

	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
Gmina Brzeziny	432	411	21	0	0	0
udział w liczbie wszystkich podmiotów	100%	95%	5%	0%	0%	0%

Wskazywaną podczas warsztatów diagnostycznych barierą w rozwoju gospodarczym w gminie jest niewystarczająca liczba lokali dla małego biznesu. Brakuje również terenów inwestycyjnych. Trudno także pozyskać pracowników do prostych prac fizycznych, np. w branży drzewnej, rolnictwie, transporcie.

2.6.2. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej

- Dominują małe, niezorganizowane gospodarstwa rolne, produkujące jedynie na własne potrzeby i niewielki rynek zbytu
- Mała liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.
- Niska liczba nowo tworzonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, przy jednoczesnym spadku w latach 2010-2015.
- Brak dużych podmiotów gospodarczych; dominują przedsiębiorstwa mikro, które zatrudniają do 9 pracowników stanowią ponad 95% wszystkich firm działających w gminie
- Trudności w pozyskaniu pracowników do prac fizycznych (przemysł drzewny, rolnictwo, transport)
- Brak obiektów pod wynajem dla małego biznesu (wskazania uczestników warsztatów badawczych)
- Brak terenów inwestycyjnych (wskazania uczestników warsztatów badawczych)
- Brak promocji turystycznej gminy

2.7. Wnioski z konsultacji społecznych prowadzonych podczas przygotowania dokumentu

Proces konsultacji społecznych w ramach partycypacji społecznej miał charakter dwutorowy - jakościowy oraz ilościowy. W trakcie przygotowywania przedmiotowego dokumentu zostały zorganizowane warsztaty ze społecznością lokalną. Uczestniczyli w nich przedstawiciele samorządu organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz mieszkańców gminy Brzeziny. Zostało również przeprowadzone anonimowe badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy.

2.7.1. Warsztaty z mieszkańcami gminy

Przeprowadzone warsztaty z najważniejszymi interesariuszami miały na celu pogłębienie wiedzy płynącej z diagnozy obszarów problemowych w gminie wraz z określeniem jej mocnych stron oraz potencjałów. Wnioski zostały uwzględnione w rozdziale 3.7 Druga część spotkań dotyczyła określeniu wizji programu oraz wskazanie potencjalnych działań i projektów rewitalizacyjnych.

Uczestnicy warsztatów wskazali następujące miejscowości, które ich zdaniem powinny zostać włączone do Programu Rewitalizacji. Podczas nich opracowano również różnego rodzaju projekty, które mieszkańcy zaproponowali w ramach działań rewitalizacyjnych. Zostały one poddane analizie i jeśli wynikało to z diagnozy gminy, zostały włączone w przedmiotowy dokument. Zaproponowano następujące działania:

- Modernizacja oraz adaptacja budynku po gimnazjum w Brzezinach na potrzeby dziennego domu opieki dla dzieci niepełnosprawnych
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brzezinach, co pozwoli skanalizować inne wsie
- Remont oraz modernizacja części budynku po Szkole Podstawowej na potrzeby punktu integracji dla dzieci w Dzieciołach
- Przebudowa skrzyżowania (ronda) w Brzezinach dla poprawy bezpieczeństwa
- Modernizacja połączona z termomodernizacją siedziby gminy oraz gimnazjum w Brzezinach
- Modernizacja ujęcia stacji uzdatniania wody - Piegoniska Wieś
- Remont dróg gminnych
- Likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych - ośrodek zdrowia w Brzezinach (łagodne zjazdy, podjazdy)
- Termomodernizacja ośrodka zdrowia
- Rewaloryzacja centrum wsi Brzeziny na przestrzeń wspólną dla mieszkańców (zieleń, ławki, lampy)
- Modernizacja obiektu noclegowo - rekreacyjnego w Brzezinach " Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji)
- Remont starej remizy w Brzezinach
- Budowa ścieżki rowerowej w Brzezinach do granicy z gm. Godziesze Wielkie
- Budowa placu zabaw w Przystajni

2.7.2. Wnioski z badania ilościowego PAPI

W ramach diagnozy zostało przeprowadzone dwukrotnie badanie ankietowe (PAPI). Pierwszą ankietę, dotyczącą obszarów problemowych w gminie wypełniło 52 mieszkańców. Druga ankieta dotyczyła projektu uchwały Rady Gminy Brzeziny w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Brzeziny. Wypełniło ją 8 respondentów. Ankieta została przeprowadzona podczas spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami.

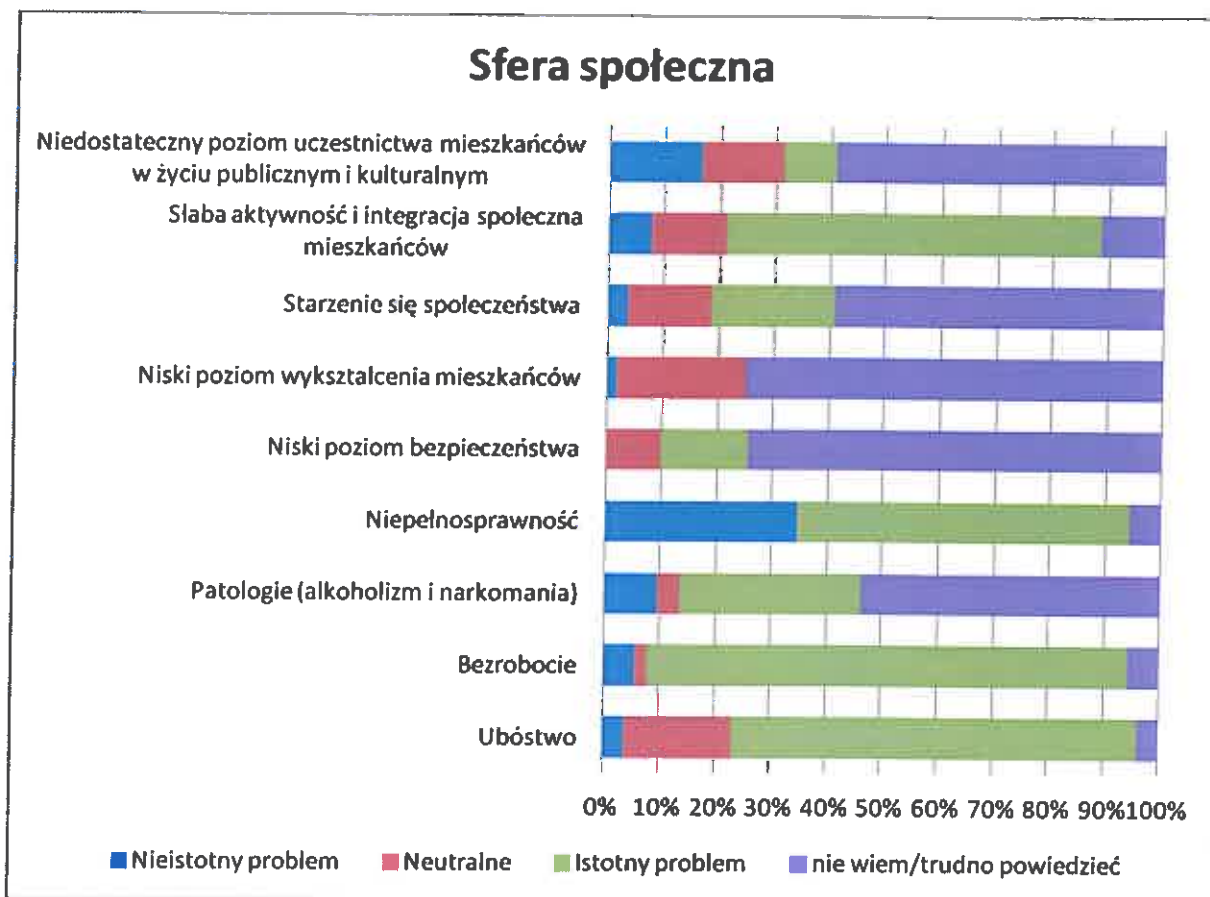
Badanie ankietowe dotyczące obszarów problemowych w gminie Brzeziny

W ramach ankiety mieszkańcy gminy Brzeziny mieli możliwość wskazać obszary problemowe w 5 sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej oraz technicznej. Do każdej z sfer zostały przyporządkowane obszary problemowe, które można było oznaczyć, jako nieistotny, neutralny lub istotny problem. Dodatkowo istniała możliwość zaznaczenia nie wiem/trudno powiedzieć.

W sferze społecznej do istotnych problemów zaliczono:

- Bezrobocie - 86,5% wskazań
- Ubóstwo - 73,1% wskazań
- Słaba aktywność i integracja społeczna mieszkańców – 67,3% wskazań
- Niepełnosprawność – 59,6%

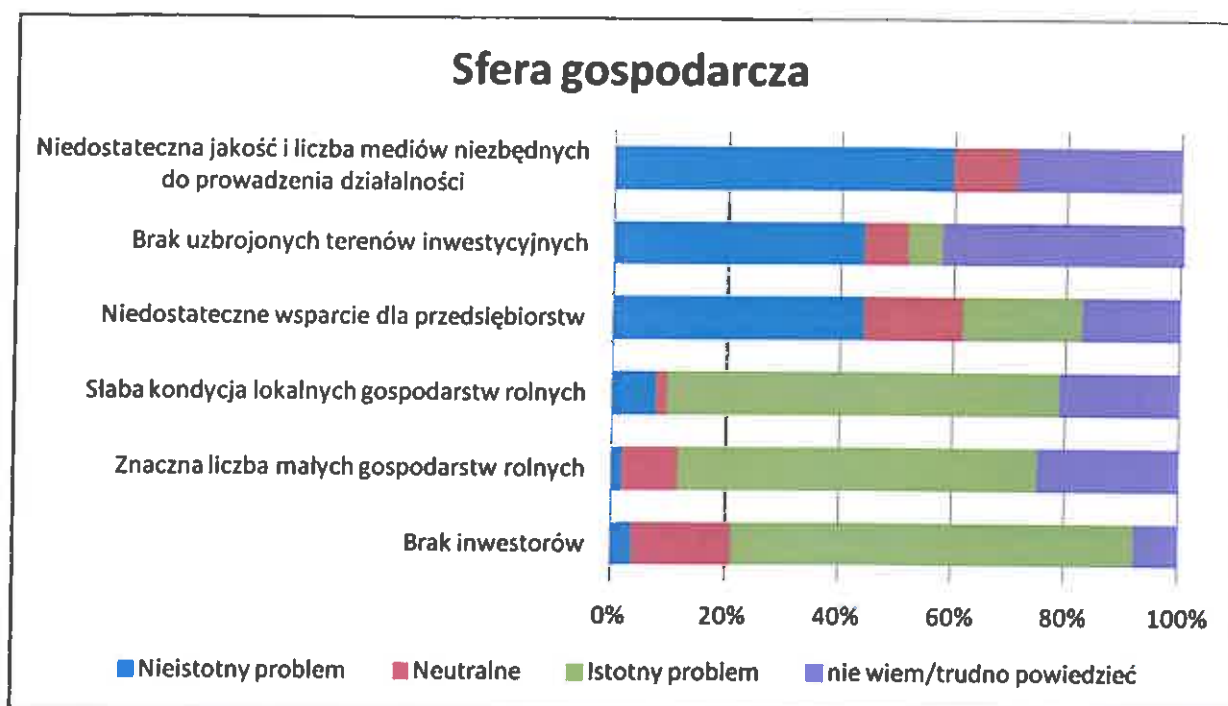
Wykres 5 - Badanie PAPI 1 - sfera społeczna

W sferze gospodarczej, jako istotne problemy podano:

- Brak inwestorów – 71,2%
- Słaba kondycja lokalnych gospodarstw rolnych – 69,2%
- Znaczna liczba małych gospodarstw rolnych – 63,5%

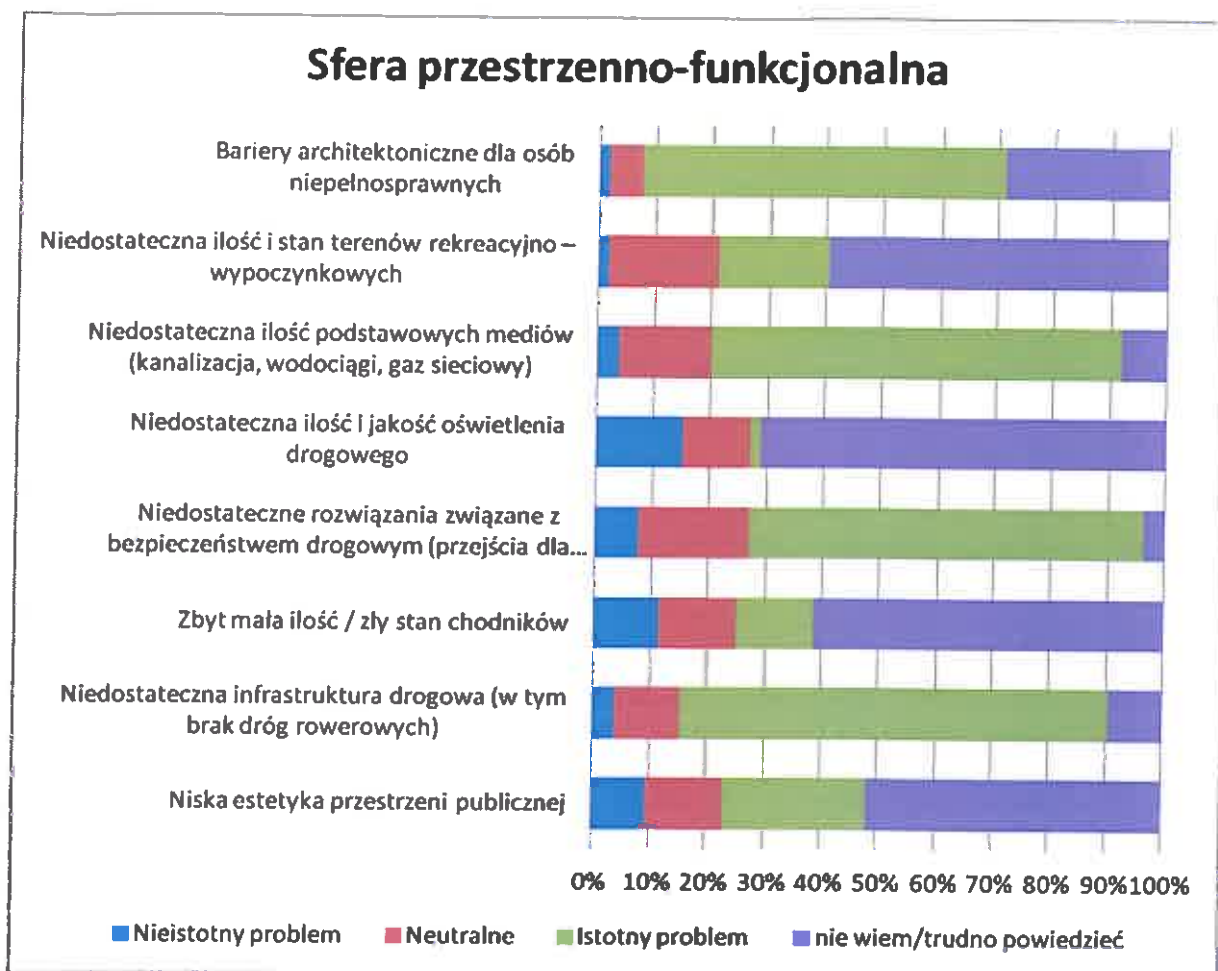
Wykres 6 Badanie PAPI 1 - sfera gospodarcza

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej, jako istotne problemy podano:

- Niedostateczna infrastruktura drogowa (w tym brak dróg rowerowych) – 75%
- Niedostateczna ilość podstawowych mediów (kanalizacja, wodociągi, gaz sieciowy) – 69,2%
- Niedostateczne rozwiązania związane z bezpieczeństwem drogowym (przejścia dla pieszych, skrzyżowania) – 69,2%
- Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych – 63,5%

Wykres 7 Badanie PAPI 1 - sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze środowiskowej, jako istotne problemy podano:

- Zanieczyszczenie powietrza przez nieefektywne i stare systemy grzewcze – 71,2%
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców – 26,9%

Wykres 8 Badanie PAPI 1 - sfera środowiskowa

W sferze technicznej, jako istotne problemy podano:

- Niedostateczne rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych np. dla niepełnosprawnych – 78,8%
- Niedostateczna liczba budynków poddanych termomodernizacji – 61,5%

Wykres 9 Badanie PAPI 1 - sfera techniczna

